

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä rataverolain 5 ja 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi väylämaksulakia ja rataverolakia. Lakeja ehdotetaan muutettaviksi väliaikaisesti vuosiksi 2015–2017. Väylämaksun yksikköhintoja alennettaisiin ja osa rataverosta jätettäisiin kantamatta.

Väylämaksulakia ehdotetaan lisäksi muutettavaksi pysyvästi lain soveltamisalan osalta. Muutokset koskisivat jäänmurtajia, jotka jatkossa vapautettaisiin väylämaksun maksamisesta. Saimaan kanavan ja sisävesiliikenteen sääntelyä tarkistettaisiin siten, että kyseisillä alueilla liikennöiviltä

aluksilta perittäisiin väylämaksu ainoastaan niiden siirtyessä Saimaan satamasta rannikon satamaan. Tältä osin ehdotetaan palattavaksi aikaisemman lain mukaiseen käytäntöön. Muilta osin väylämaksulakia täsmennettäisiin ja saatettaisiin laki nykyisen tullilainsäädännön mukaiseksi.

Hallituksen esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2015.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYS	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 Nykytila	3
2 Esityksen tavoitteet	4
3 Esityksen vaikutukset	5
4 Asian valmistelu	9
5 Riippuvuus muista esityksistä	9
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	10
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT	10
1.1 Väylämaksulaki	10
1.2 Rataverolaki	16
2 VOIMAANTULO	16
3 SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	16
LAKIEHDOTUS	17
Laki 1. väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta	17
Laki 2. rataverolain 5 ja 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	22
LIITE	23
RINNAKKAISTEKSTIT	23
väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta	23
rataverolain 5 ja 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta	32

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila

Väylämaksu perustuu väylämaksulakiin (1122/2005), jonka perusteella Suomen vesialueella kauppamerenkulkua harjoittavasta aluksesta suoritetaan valtiolle väylämaksua. Hallitus päätti 30. elokuuta 2013, että väylämaksut puolitetaan ja tavaraliikenteen ratavero poistetaan vuosiksi 2015–2017. Päätös tehtiin vähentämään merenkulun 1. tammikuuta 2015 voimaan tulevien rikkirajoitusten kielteisiä vaikutuksia sekä tukien 30. elokuuta 2013 tehtyä työmarkkinaratkaisua. Hallituksen valtioneuvoston kehyspäätöksessä 3. huhtikuuta 2014 (osana Julkisen talouden suunnitelmaa) todettiin edelleen, että väylämaksu puolitetaan vuosiksi 2015–2017 osana edellä mainittua rikkikompensaatiota sekä työmarkkinaratkaisun tukemista, ja että väylämaksun yksikköhintoja alennetaan lastialuksia ja parhaita jääluokkia painottaen. Väylämaksujen alentamisen sekä tavaraliikenteen rataveron poistamisen tavoitteena on keventää elinkeinoelämän, erityisesti teollisuuden, kustannusrasitetta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan annettavaksi eduskunnalle esitys väylämaksulain muuttamiseksi hallituksen kehyspäätöksen mukaisesti. Lisäksi hallituksen kehyspäätöksen sisältyy lästimaksulain kumoaminen ja lästimaksujen perimisen lopettaminen kauppamerenkulun aluksilta. Väylämaksua alennettaessa otetaan huomioon valtion tulojen vähentyminen lästimaksujärjestelmän kumoamisen vuoksi. Lästimaksu otettaisiin huomioon väylämaksussa ja kumoaminen toteutettaisiin erillisellä hallituksen esityksellä.

Esitykseen on sisällytetty eräitä tarkistuksia, jotka sisältyivät liikenne- ja viestintäministeriön työryhmän raportissa todettuihin muutostarpeisiin (Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisuja Väylämaksujen uudistamisen valmistelu 22/2013 ja 23/2013). Hallituksen esitykseen on sisällytetty muun muassa jäänmurtopalveluiden vapauttaminen väylämaksusta sekä eräitä muita lähinnä teknisiä tarkistuksia. Ottaen huomioon, että

väylämaksujen alennus on väliaikainen, ei ole tarkoituksenmukaista tehdä suurempia muutoksia itse väylämaksujärjestelmään.

Väylämaksun puolittamisen arvioidaan vähentävän valtion tuloja vuositasolla noin 42,1 miljoonaa euroa ja jäänmurtopalveluiden vapauttamisen väylämaksun osalta noin 0,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2015 arvio väylämaksukertymästä perustuu vuoden 2014 toteuma-arvioon siten, että vuonna 2015 liikenteen määrän on arvioitu kasvavan 1,5 %, mikä korottaa tulokertymää noin 1,0 %. Vuoden 2015 väylämaksutulokertymäksi on budjetoitu 42,6 miljoonaa euroa. Väylämaksun kustannusvastaavuus alenee 91,3 %:n tasosta vuonna 2013 noin 48 %:iin vuonna 2015. Kustannukset koostuvat kauppamerenkulussa käytettävien julkisten kulkuväylien ja vesiliikenteelle tarpeellisten turvalaitteiden rakentamisesta, ylläpidosta ja hoidosta sekä jäänmurtajien avustustoiminnasta. Kun lästimaksutulojen menetys 800 000 euroa otetaan huomioon, väylämaksutulojen kokonaiskertymä olisi noin 43,5 miljoonaa euroa.

Ratavero perustuu rataverolakiin (605/2003). Hallituksen esityksessä ehdotetaan annettavaksi eduskunnalle esitys rataverolain muuttamiseksi. Esityksessä ehdotetaan, että tavaraliikenteeltä ei peritä lain 5 §:n 1 momentin mukaista rataveroa vuosina 2015–2017. Valtion verotulovaikutuksen arvioidaan olevan vuositasolla noin 13,3 miljoonaa euroa. Liikenne- ja viestintäministeriö on virkamiestyönä valmistellut hallituksen esitystä, jossa ehdotetaan muutettavaksi rautatielakia ja ratalakia niin, että yhtenäistä eurooppalaista rautatiealuetta koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2012/34/EU) pantaisiin kansallisesti täytäntöön. Lakiehdotus on tarkoitettu tulemaan voimaan 1. kesäkuuta 2015. Rataveroa koskeva täytäntöönpano tapahtuu vasta vuoden 2017 jälkeen, mikä ei aiheuta ristiriitaisuuksia tähän hallituksen esitykseen. Rautatielakia esitetään muutettavaksi erityisesti kapasiteetin jakamista, palveluja ja

ratamaksua sekä sääntelyelintä koskevien lukujen osalta.

2 Esityksen tavoitteet

Väylämaksu maksetaan, kun alus saapuu ulkomailta Suomeen tai alus saapuu suomalaisesta satamasta toiseen suomalaisen satamaan. Maksun suuruus riippuu alustyypistä (lastialus, matkustaja-alus, risteilyalus jne.), aluksen jääluokasta (aluksen jäissäkulkuominaisuuksista) sekä aluksen koosta. Väylämaksun määrä saadaan kertomalla aluksen nettovetoisuus yksikköhinnalla (euroa/nettotonni). Lisäksi on säädetty käyntikertakohtainen enimmäismaksu, jota suurempaa maksua ei peritä. On myös säädetty vuotuinen enimmäismäärä, mikä merkitsee sitä, että

alus on vapautettu maksuista ylittäessään tietyn käyntimäärän. Edelleen on käytössä helpotuksia esimerkiksi transitoliikenteelle sekä vajaakapasiteettitilanteeseen. Hallituksen kehyspäätöksen mukainen väylämaksukertymän puolittaminen tapahtuu väylämaksujärjestelmän osatekijöitä muuttamalla. Väylämaksujen yksikköhintoja ehdotetaan alennettavaksi seuraavan taulukon mukaisesti. Lisäksi käyntikerralta perittävä enimmäismäärä ehdotetaan puolitettavaksi.

EU:n valtioneuvoston päätöksen mukaisesti selvitetään komission kanssa väylämaksun alentamisen osalta.

Seuraavissa taulukoissa on kuvattu väylämaksujen yksikköhintojen muutos ennen lästimaksumaksukompensaatiota ja sen jälkeen.

Taulukko: Alennettu väylämaksun yksikköhinta ilman lästimaksumaksuutta (suluissa muutosprosentti)

Euroa/nettotonni	Alennettu yksikköhinta ilman lästimaksumaksuutta	
	Lastialus	Matkustaja-alus
Jääluokat		
1A Super	0,447 (-65 %)	0,602 (-30 %)
1A	1,075 (-55 %)	1,271 (-25 %)
1B ja 1C	2,555 (-47 %)	2,335 (-20 %)
II ja III	4,358 (-37 %)	4,146 (-15 %)
Risteilyalus		0,888 (-15 %)
Suurnopeusalus		5,358 (-15 %)
Proomu	2,084 (-40 %)	

Taulukko: Alennettu väylämaksun yksikköhinta lästimaksumaksuutta mukaan lukien

Euroa/nettotonni	Nykyinen yksikköhinta		Alennettu yksikköhinta		Muutos, %	
	Lasti- alus	Matkustaja- alus	Lasti- alus	Matkustaja- alus	Lasti- alus	Matkustaja- alus
Jääluokat						
1A Super	1,277	0,860	0,470	0,625	-63,2	-27,3
1A	2,389	1,694	1,098	1,294	-54,0	-23,6
1B ja 1C	4,821	2,919	2,578	2,358	-46,5	-19,2
II ja III	6,918	4,878	4,381	4,169	-36,7	-14,5
Risteilyalus		1,045		0,911		-12,8
Suurnopeusalus		6,303		5,381		-14,6
Proomu	3,473		2,107		-39,3	

Ehdotetaan, että väylämaksua ei perittäisi aluksilta, joita käytetään jäänmurtoon Suomen sisäisillä tai ulkoisilla aluevesillä, ja jotka tuottavat valtion vastuulla olevilla vesiväylillä jäänmurtopalveluja sopimus- tai valtiosopimus pohjaisesti. Ehdotetaan, että sääntelyä tarkennetaan väylämaksun maksamisen osalta Saimaan kanavalla ja sisävesiliikenteessä. Ehdotetaan selkeytettäväksi lakiehdotuksen 10 § niin, että risteilyaluksilta peritään väylämaksua jokaiselta käyntikerralta.

Ratavero perustuu rataverolakiin. Esityksessä ehdotetaan, että tavaraliikenteen rataveroa ei perittäisi vuosina 2015–2017.

3 Esityksen vaikutukset

3.1 Valtiontalouteen kohdistuvat vaikutukset

Valtion väylämaksutuotoista nykyisin on lastialusten osuus noin 70 %, matkustajalusten osuus 20 % ja risteilyalusten osuus noin 9-10 %. Jääluokista I A Super-luokan

osuus väylämaksutuotoista on noin 23 %, I A luokan osuus on noin 40 %, IB ja IC-luokkien osuus vajaa 10 % ja heikompien eli II- ja III- luokkien osuus noin 28 %.

Seuraavassa taulukossa on arvioitu alustyypeittäin valtion tulokertymän muutos. Seuraavassa taulukossa on arvioitu alennusten vaikutusta valtion tulokertymään alustyypeittäin ja jääluokittain, kun otetaan huomioon lästimaksuosuuden korottava vaikutus. Kyseessä on laskennallinen arvio, joka perustuu vuonna 2013 perittyihin väylämaksuihin (esim. aluskannan jakaumaan). Lastialuksilta tulokertymä alentuisi 29,6 miljoonaa euroa (51 %), matkustaja- ja suurnopeusaluksilta 6,1 miljoonaa euroa (34 %) sekä risteilyaluksilta 3,2 miljoonaa euroa (40 %). Jääluokittain tarkasteltuna esimerkiksi IA S-luokan aluksilta saatavat väylämaksutulot alentuvat 8,8 miljoonaa euroa (45 %), IA-luokan aluksilta 18,2 miljoonaa euroa (51 %), Alempien jääluokkien osalta tulot vähentyvät vähemmän (41 %).

Taulukko: Vaikutukset väylämaksun odotettuun tulokertymään vuoden 2013 aluskäyntitiedoilla laskettuna

Väylämaksukertymä Alustyypeittäin	Toteutunut jakauma		arvioitu jakauma		Muutos M€
	2013, M€	%	alennukset huomioituna M€	%	
Matkustaja- ja suurnopeusalukset	17,8	21,4	11,7	26,5	-6,1
Risteilyalukset	7,9	9,5	4,7	10,5	-3,2
Lastialukset	57,5	69,1	27,9	63,1	-29,6
Yhteensä*	83,2	100,0	44,3	100,0	-38,9
Jääluokittain	M€	%	M€	%	M€
IAS	19,5	23,4	10,7	24,1	-8,8
IA	35,2	42,3	17,3	39,1	-17,9
IB ja IC	6,9	8,3	3,8	8,6	-3,1
II ja III	13,6	16,3	8,0	18,0	-5,6
Ei luokkaa	8,0	9,6	4,5	10,2	-3,5
Yhteensä*	83,2	100,0	44,3	100,0	38,9

* Mikäli vuoden 2013 toteutumaluvuista laskettaisiin pois väylämaksusta vapautettava jäänmurtotoiminta, olisi kokonaiskertymä noin 0,2–0,3 milj. euroa pienempi.

Valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2015 on arvioitu väylämaksutulokertymäksi 42,6 miljoonaa euroa. Valtion verotulovaikutuksen väylämaksun puolittamisen osalta arvioidaan olevan vuositasolla noin 42,1 miljoonaa euroa ja jäänmurtopalveluiden vapauttamisen väylämaksun osalta noin 0,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2015 arvio väylämaksukertymästä perustuu vuoden 2014 toteuma-arvioon siten, että vuonna 2015 liikenteen määrän on arvioitu kasvavan 1,5 %, mikä korottaa tulokertymää noin 1,0 %. Talousarviossa käytetty väylämaksukertymä hieman poikkeaa edellisestä nk. laskennallisesta kertymästä. Syitä ovat esim. se, että tulokertymä perinteisesti arvioidaan kokonaistulokertymän muutoksella eikä perustuen yksittäisten alusten käynteihin. Lisäksi eroa aiheuttaa väylämaksutulojen jaksotus varainhoitovuosille. Myös lästimaksuosuuden korottava vaikutus on mukana.

Väylämaksun kustannusvastaavuus alenee vuoden 2013 91,3 %:n tasosta noin 48 %:iin vuonna 2015 (ilman lästimaksuosuutta).

Tullille aiheutuu lisämenoja väylämaksujen kantojärjestelmän muutoskustannuksista. Tietojärjestelmän lisäkustannusten arvioidaan olevan noin 30 000 euroa. Jotta muutokset voidaan järjestelmään tehdä riittävän ajoissa ennen uusia maksuja, on muutoksen täytäntöönpanoon varattava riittävästi aikaa.

Rataverolain osalta valtion verotulovaikutuksen arvioidaan olevan vuositasolla noin 13,3 miljoonaa euroa.

Väylämaksujen alentaminen ja rataveron perimättä jättäminen vaikuttavat valtion tuloja alentavasti väliaikaisesti vuosina 2015–2017 yhteensä 55,7 miljoonaa euroa vuodessa. Kun lästimaksutulojen menetys (800 000 euroa) kompensoidaan väylämaksuja korottavana tekijänä, on tämän vaikutus neutraali.

3.2 Vaikutukset yrityksille ja elinkeinoelämälle

Väylämaksun alentamisen tavoitteena on elinkeinoelämän kustannusrasitteen keventäminen, jonka seurauksena yrityksille

muodostuu kokonaistasolla noin 65 miljoonan euron hyöty. Vaikutuksia voidaan arvioida sekä yksittäisten alusten kannalta että koko maan logististen kustannusten kannalta.

Vaikutukset ovat aluksille erilaisia riippuen siitä, minkälainen alustyyppi on kyseessä ja minkälainen on sen jääloukka. Seuraavissa taulukoissa on esimerkkejä erilaisten alusten osalta. Taulukoissa on ensimmäisessä sarakkeessa tarkasteltu käyntikertaista maksua ja sen muutosta. Mukana tarkastelussa on sekä yksikköhinnan muutoksen että käyntikertaisen enimmäismaksun yhteisvaikutus. Lastialusten käyntikertakohtaiset maksut alenevat IA Super-luokan aluksilla 63 % ja IA-luokan aluksilla 54 %. II- ja III-luokan aluksilla maksut alenevat 37–40 %. Matkustaja-aluksista suurten IA Super-luokan matkustaja-autolauttojen sekä suurten risteilyalusten maksut alenevat 50 % enimmäismaksun puolittamisen myötä. Esimerkiksi voimassa olevan lain nojalla mainittujen matkustaja-alusten enimmäismaksut kertakäynniltä oli 32 430 euroa ja muutoksen jälkeen enimmäismaksu on 16 215 euroa (50 %). Muilla IA Super-

luokan matkustaja-aluksilla maksu alenee 27 %.

Myös vuotuinen enimmäismaksukatto voidaan ottaa huomioon. Toisessa sarakkeessa on laskettu vuotuiset enimmäismaksumäärät. Matkustaja-alukset maksavat 30 aluskäyntikerralta ja lastialukset 10 käyntikerralta vuodessa. Vuositasolla voidaan arvioida, kuinka paljon aluksen väylämaksut kokonaisuudessaan alentuvat vuositasolla. Mitä enemmän alukset käyvät satamassa, sitä enemmän ne saavat hyötyä. Säännöllisessä liikenteessä olevat alukset saavat tavallisesti vaaditut käyntikerrat täyteen. Esimerkiksi IA Super-luokan konttialuksella väylämaksut ovat vuodessa yhteensä 103 437 euroa ja alennettu määrä 38 066 euroa eli alennusta 65 371 euroa (61 %). II-luokkaan kuuluvalla 12 000 nt:n kuivalastialuksella väylämaksut ovat vuodessa yhteensä 830 160 euroa ja alennettu määrä 525 761 euroa eli alennusta 304 399 euroa (37 %). IA Super-luokan suurella matkustaja-aluksella väylämaksut alenevat nykyisestä 972 900 eurosta 486 450 eurolla eli alennusta 486 450 euroa (50 %).

Seuraavassa taulukossa on kuvattu muutoksia lastia kuljettavien alusten väylämaksuihin.

Taulukko: Vaikutukset lastia kuljettavien alusten väylämaksuihin

Lastia kuljettavat alukset, Väylämaksu, euroa	Nykyinen käyntikerta- kohtainen maksu	Alennettu käyntikerta- kohtainen maksu	Muutos, %	Nykyinen vuotuinen enimmäis- määrä (10 maksua)	Alennettu vuotuinen enimmäismäärä (10 maksua)	Muutos, euroa vuodessa
Ro-ro-alus IAS, 3 500 nt	4 470	1 645	-63	44 695	16 448	-28 247
Ro-ro-alus IA, 7 700 nt	18 395	8 455	-54	183 953	84 550	-99 403
Konttialus IAS, 8 100 nt	10 344	3 807	-63	103 437	38 066	-65 371
Konttialus IA, 5 300 nt	12 662	5 820	-54	126 617	58 197	-68 420
Konttialus IA, 7 700 nt	18 395	8 455	-54	183 953	84 550	-99 403
Kuivalastialus IAS, 4 400 nt	5 619	2 068	-63	56 188	20 678	-35 510
Kuivalastialus IC, 900 nt	4 339	2 320	-47	43 389	23 203	-20 186
Kuivalastialus IB, 1 500 nt	7 232	3 867	-47	72 315	38 672	-33 643
Kuivalastialus II, 6 000 nt	41 508	26 288	-37	415 080	262 880	-152 200
Kuivalastialus II, 12 000 nt	83 016	52 576	-37	830 160	525 761	-304 399
Kuivalastialus III, 13 000 nt	89 934	53 875	-40	899 340	538 750	-360 590

Irtolastialus IAS, 5 900 nt	7 534	2 773	-63	75 343	27 727	-47 616
Irtolastialus IA, 7 300 nt	17 440	8 016	-54	174 397	80 158	-94 239
Irtolastialus II, 35 000 nt	107 750	53 875	-50	1 077 500	538 750	-538 750
Irtolastialus II, 49 000 nt (vientitransitoale)	53 875	26 938	-50	538 750	269 375	-269 375
Säiliöalus IAS, 30 800 nt	35 628	13 112	-63	356 283	131 116	-225 167

Seuraavassa taulukossa on kuvattu muutoksia matkustaja-alusten väylämaksuihin.

Taulukko: Vaikutukset matkustaja-alusten väylämaksuihin

	Nykyinen käyntikerta- kohtainen maksu	Alennettu käyntikerta- kohtainen maksu	Muutos, %	Nykyinen vuotuinen enimmäis- määrä (30 maksua)	Alennettu vuotuinen enimmäismäärä (30 maksua)	Muutos, euroa vuodessa
Matkustaja-alus IB, 3 700 nt	10 800	8 725	-19	324 009	261 760	-62 249
Roro-matkustaja-alus IA, 5 000 nt	8 470	6 468	-24	254 100	194 025	-60 075
Roro-matkustaja-alus IAS, 15 000 nt	12 900	9 375	-27	387 000	281 250	-105 750
Matkustaja-alus IAS, 18 800 nt	16 168	11 750	-27	485 040	352 500	-132 540
Matkustaja-alus IAS, 39 000 nt	32 430	16 215	-50	972 900	486 450	-486 450
Risteilyalus 10 500 nt	10 973	9 568	-13	329 175	287 044	-42 131
Risteilyalus 46 100 nt	44 500	22 250	-50	1 335 000	667 500	-667 500

Se, missä määrin väylämaksualennukset näkyvät rahdin antajille taikka loppuasiakkaille, riippuu markkinatilanteesta ja kuljetuksiin liittyvistä sopimusjärjestelyistä.

Suomen logistisia kokonaiskustannuksia arvioidaan aika ajoin liikenne- ja viestintäministeriön logistiikka selvityksissä. Viimeisimmän selvityksen (LVM 2012) mukaan teollisuuden ja kaupan logistiset kustannukset olivat 8,6 prosenttia bruttokansantuotteeseen suhteutettuna vuonna 2011. Koska bruttokansantuotteen arvo oli 193 miljardia euroa vuonna 2011, logistiset kokonaiskustannukset olivat mainitun suhdeluvun mukaan 16,6 miljardia euroa.

Näihin tietoihin verrattuna lasti- ja matkustaja-alusten yhteenlaskettu väylämaksu-kertymä vajaalasti- ja transitoalennukset karkeasti arvioiden on puolitettona (noin 40 miljoonaa euroa) ja täysimääräisesti perittynä (noin 80 miljoonaa euroa) 0,25–0,50 prosenttia logististen

kokonaiskustannusten vuosittaisesta arvosta. Jos vertailusta jätetään pois matkustajaliikennettä ja turismia palvelevien alusten (matkustaja-autolautat ja risteilyalukset) osuus väylämaksukertymästä, alenee väylämaksun merkitys logistisille kustannuksille jonkin verran. Väylämaksun puolittamisella voidaan siis saavuttaa enimmillään parin prosentin kymmenyksen suuruinen logististen kokonaiskustannusten aleneminen.

Väylämaksun suhteellinen merkitys erottuu paremmin, jos logistisessa kustannusrakenteessa tarkastellaan pelkästään kuljetuskustannuksia. Logistiikkaselvityksen mukaan kuljetuskustannukset muodostavat vajaat puolet logistisista kokonaiskustannuksista. Väylämaksun merkitys Suomen kansantalouden kuljetuskustannuksille on siten arviolta noin prosentin luokkaa. Väylämaksun alentamisella ja etenkin lastialuksia painottavilla alennuksilla on siis jonkin verran merkitystä ulkomaankaupan

logistisille kustannuksille, joskaan merkitys ei ole koko kuljetusketju huomioon ottaen ratkaisevan suuri. Merkitys vaihtelee eri kuljetustyypeissä ja tavaralajeissa.

Jäänmurtajien osalta väylämaksujen poistaminen näkyy niiden murtajien kuluissa, jotka tähän mennessä ovat väylämaksut maksaneet. Tämä puolestaan tulee näkymään Liikennevirastolle jäänmurtopalveluiden hankinnan kustannusten alentumisena. Valtiosopimukseen perustuvat ruotsalaiset jäänmurtajat voivat jatkossa avustaa suomalaisia aluksia ilman, että peritään väylämaksuja.

3.3 Ympäristövaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla pyritään siihen, että merenkulussa toimiva tonnisto olisi ympäristöystävällistä ja turvallista. Ehdotettu jääluokkiin perustuva väylämaksu suosisi jäissäkulkuominaisuuksiltaan parempia aluksia. Nämä ovat myös turvallisuustasoltaan parhaita aluksia. Lakiehdotusta valmistellut työryhmä selvitti myös mahdollisuuksia ympäristöperusteisen väylämaksun kehittämiseksi. Työryhmä totesi kuitenkin selvityksen perusteella, että väylämaksun muuttaminen ympäristöperusteiseksi ei ole mahdollista vielä nykytilanteessa. Ympäristöperusteinen väylämaksujärjestelmä edellyttäisi hyvin tarkkaa alusten ympäristöluokitusta ja valvontaa sekä alusten päästöjen ja polttoainekulutuksen seurantaa. Jääluokkiin perustuvalla väylämaksulla pystytään kuitenkin varmistamaan, että Suomeen saapuvat alukset ovat edelleen turvallisia ja ympäristöystävällisiä.

4 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä.

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus päätti 30. elokuuta 2013, että väylämaksut puolitetaan ja tavaraliikenteen ratavero poistetaan vuosiksi 2015–2017.

Liikenne- ja viestintäministeriö asetti 11.10.2012 työryhmän selvittämään Suomen merenkulun väylämaksulainsäädännön uudistamistarpeita ja mahdollisuuksia. Työryhmässä oli edustajat liikenne- ja viestintäministeriöstä, työ- ja elinkeinoministeriöstä, valtiovarainministeriöstä, Liikennevirastosta, Liikenteen turvallisuusvirastosta sekä Tullista.

Esitysluonnoksesta on pyydetty lausunnot asian kannalta relevanteilta tahoilta: oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtiovarainministeriö, Liikennevirasto, Ahvenanmaan maakuntahallitus, Liikenteen turvallisuusvirasto, rajavartiolaitos, Tulli, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Matkailu- ja ravintopalvelut MaRa ry, Merimieseläkekassa, Metsäteollisuus, Port of HaminaKotka, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö ry, Suomen Erikoisalusten Työntajaliitto ry, Suomen Huolintaliikkeiden liitto, Suomen Konepäällystöliitto ry, Suomen Laivameklariliitto ry, Suomen Satamaliitto ry, Suomen Varustamot, Suomen Vesitieyhdistys ry, Suomen Yrittäjät ry, Teknologiateollisuus ry, Arctia Shipping Oy, Fertilog Oy ja Oy Helsinki Chartering Ab.

Lausuntojen perusteella voidaan yleisesti todeta, että lausunnon antajat suhtautuvat positiivisesti väylämaksun puolittamiseen. Erimielisyyksiä syntyy lähinnä intressiryhmien näkemyksistä, miten väylämaksualennus kohdistetaan esimerkiksi kohdistetaanko se vain lastialuksille vai kaikille aluksille. Osa lausunnonantajista kannattaa väylämaksun poistamista kokonaan. Lausunnot on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon.

5 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2015 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Väylämaksulaki

1 §. *Lain soveltamisala.* Ehdotettu 1 §:n 1 momentti vastaisi asiasisällöltään pitkälti nykyisen lain soveltamisalaa. Vesialue-käsite ehdotetaan muutettavaksi aluevesi-käsitteeksi. Suomen aluevesien rajoista annetun lain (463/1956) 2 §:ssä säädetään, että aluevedet jakaantuvat sisäisiin aluevesiin sekä ulkoisiin aluevesiin eli aluemereen.

Ehdotettu 1 §:n 2 momentin 1 kohta muutettaisiin siten, että väylämaksulakia ei sovellettaisi alukseen, joka liikennöi Saimaan kanavalla tai Saimaan vesialueella. Nykyinen tulkinta väylämaksujen perimisestä näyttää johtavan siihen, että Saimaan alueelta rannikon satamiin tulevat alukset joutuvat maksamaan väylämaksua useaan kertaan verrattuna rannikon satamista ulkomaanliikenteeseen lähteviin aluksiin.

Esitetyllä kirjauksella halutaan poistaa voimassa olevan lain tulkinnanvaraisuus ja selkeyttää lakia sisävesiliikenteen osalta. Nykykäytännön mukaan väylämaksulain 3 §:ssä määrätty viranomainen on perinyt väylämaksua väylämaksupäätöksen mukaan kaikista aluksista, jotka siirtyvät satamien välillä, niin Saimaan kanavalla, Saimaan järviolueen sisällä kuin aluksen matkasta lastin kanssa rannikon satamaan. Vastaavasti saman matkan tehnyt alus, joka ei poikkea Suomen rannikon satamassa, ei ole maksanut väylämaksua ollenkaan.

Lainsäädännön selkeyttämiseksi pykälää ehdotetaan muutettavaksi, koska nykykäytäntö on aiheuttanut sen, että Saimaan liikenteessä liikennöiviä aluksia ei käytetä tehokkaasti lastin kuljetuksissa. Ehdotetaan, että Saimaan kanava ja sisävedet vapautetaan yksiselitteisesti väylämaksusta. Tarkoituksena on selkeyttää, että rannikon satamasta Saimaalle tai Saimaalta rannikon satamaan suuntautuviin matkoihin tai kuljetuksiin sovelletaan väylämaksulakia rannikon väylien osalta rannikkoliikenteen tapaan.

Edellä ehdotetun mukaisesti alla on lueteltu esimerkkitapauksia, milloin väylämaksua kannetaan:

1. saapuminen ulkomaisesta satamasta Saimaan satamaan: väylämaksua ei kanneta;

2. siirtyminen Saimaalla ensimmäisestä satamasta toiseen satamaan: väylämaksua ei kanneta;

3. siirtyminen lastin kanssa Saimaan satamasta rannikon satamaan: väylämaksua peritään väylämaksulain mukaisesti vain rannikon osalta.

Väylämaksulakia ehdotetaan täsmennettäväksi 1 §:ssä olevan soveltamisalan osalta myös siten, että pykälän 2 momenttiin lisätään uusi 6 kohta, jonka mukaan lakia ei sovellettaisi sellaisiin aluksiin, joita käytetään jäänmurtoon Suomen sisäisillä tai ulkoisilla aluevesillä, ja jotka tuottavat valtion vastuulla olevilla vesiväylillä jäänmurtopalveluja sopimus- tai valtiosopimus pohjaisesti. Liikennevirasto vastaa jäänmurtopalveluiden järjestämisestä. Muut kuin Liikenneviraston toimeksiannosta jäänmurtotehtävissä toimivat jäänmurtajat olisivat velvollisia suorittamaan väylämaksua. Jäänmurtoavustuksen antamisesta ja jäänmurtamisesta säädetään tarkemmin alusten jääluokista ja jäänmurtajavastuksesta annetun lain (1121/2005) 10 ja 10a §:ssä.

Nykyjärjestelmä, jossa jäänmurtajilta kannetaan väylämaksua jäänmurtopalvelujen tuottamisen rahoittamiseksi, ei ole tarkoituksenmukainen. Tämä johtaa toisinaan siihen, että jäänmurtajia käytetään operatiivisesti katsottuna epätarkoituksenmukaisesti, jotta ne välttäisivät maksamasta väylämaksua. Lisäksi väylämaksujen kerääminen esimerkiksi ruotsalaisilta jäänmurtajilta, jotka toimivat Suomen ja Ruotsin välisen jäänmurtosopimuksen mukaisesti, voi johtaa jäänmurtoyhteistyön vähentymiseen. Väylämaksua ei kanneta jäänmurtajilta myöskään Ruotsissa. Koska Liikennevirasto kilpailuttaa jäänmurtopalvelujen tuottamisen, ovat kaikki jäänmurtopalveluita tuottavat yritykset yhdenvertaisessa asemassa.

2 §. Määritelmät. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 10 kohta siitä, mitä Suomeen saapumisella tarkoitetaan. Suomeen saapumisella tarkoitettaisiin aluksen saapumista Suomen aluevesille tai suomalaisesta satamasta toiseen suomalaiseen satamaan. Suomen aluevesien rajoista annetun lain (463/1956) 2 §:ssä säädetään, että aluevedet jakaantuvat sisäisiin aluevesiin sekä ulkoisiin aluevesiin eli aluemereen.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 11 kohta satamakäsitteen osalta niin, että suomalaisella satamalla tarkoitettaisiin Suomessa sijaitsevaa satamaa tai sen vesialueita. Kunnan toimesta on jokaiselle satamalle määritelty satama-alue, jolla kyseinen satama sijaitsee.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 12 kohta yhteisvastuullisesta edustajasta. Ehdotetulla lisäyksellä yhdenmukaistetaan väylämaksulainsäädäntö tullikoodeksin kanssa.

Määritelmään ehdotetaan lisättäväksi uudet 13 ja 14 kohdat rekisteröidystä ja käteisasiakkaasta. Tullin luottoasiakkaaksi voi hakeutua Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut toimija, joka harjoittaa toimintaa, josta voidaan kantaa väylämaksuja tai jonka perusteella syntyy vastuu väylämaksuista (edustaja).

3 §. Toimivaltaiset viranomaiset. Väylämaksulain 3, 13, 22 ja 23 §:ssä on tarkoitus tarkentaa toimivaltaiset viranomaiset. Pykälässä huomioitaisiin Tullin organisaatiossa ja nimessä tapahtuneet muutokset.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti Tullin tietojensaantioikeudesta. Ehdotetaan, että Tullilla olisi oikeus saada salassapitosäännösten estämättä muilta viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavilta tämän lain 2 §:n 12 kohdan mukaista edustajuutta ja 13 kohdan mukaista rekisteröityä asiakasta koskevaa lupaharkintaa varten kaikki tarpeelliset tiedot joiden perusteella voitaisiin arvioida asiakkaan luotettavuutta, sopivuutta, kykyä tai muuta ominaisuutta suoriutua lupahdoissa mainittujen tai muiden luvan edellytysten täyttämistä. Perintää varten

tarvitaan omaisuutta ja varallisuutta, vakavaraisuutta, velkoja, maksuhäiriöitä, maksujärjestelyitä ja muuta taloudellista toimintaa ja taloudellista asemaa koskevia tietoja.

Liikenteen turvallisuusviraston tiedonantovelvollisuus täsmennettäisiin 3 momentissa vastaamaan kehitystä. Tiedonhallintajärjestelmien väylämaksu tapahtuu sähköisesti alusliikennepalvelulaissa tarkoitettun merenkulun tiedonhallintajärjestelmän, Portnetin avulla. Aluksen saapumisilmoituksessa ilmoitettujen tietojen lisäksi väylämaksun kantamiseen tarvitaan tieto aluksen jääloukasta. Liikenteen turvallisuusvirasto ylläpitää jääloukkaletteloa, johon se merkitsee kullekin alukselle vahvistamansa jääloukan. Väylämaksun kantaminen edellyttää, että Tullilla on käytettävissään ajantasainen tieto aluksen jääloukasta.

Pykälän 4 momentissa tietojen antamista koskevia säännöksiä täsmennettäisiin niin, että myös Liikenneviraston olisi tarvittaessa annettava Tullille lain soveltamisessa tarvittavia tietoja ja virka-apua. Tullille säädettäisiin vastaava velvoite antaa näille virastoille sekä liikenne- ja viestintäministeriölle tietoja ja virka-apua.

4 §. Maksuvelvollinen. Maksuvelvollista koskevaa 4 §:ää on tarkoitus täsmentää lisäämällä uusi 3 momentti, jossa määritettäisiin, että yhteisvastuullisen edustajan tulee olla luotettava, taloudellisesti riittävän vakavarainen ja ettei edustajaksi hakeva ole syyllistynyt toistuvaan tai vakavaan tulli- tai verolainsäädännön rikkomiseen. Näiden edellytysten täytyminen arvioidaan siinä vaiheessa kun edustajaksi hakeudutaan, mutta myös milloin tahansa edustajuuden voimassa ollessa. Näiden määrittelyjen myötä edustajuudesta tulee luvanvaraista. Tullilla tulee olla oikeus saada tähän lupaharkintaan liittyvät tiedot mm. verohallinnolta ja muilta viranomaisilta. Nykyisestä väylämaksulaista puuttuu tiedonsaantioikeus perintää varten. Velallisen taloudellista tilannetta, varallisuutta ja maksuhäiriöitä ym. taloutta koskevat tiedot ovat olennaisen tärkeitä velallisen maksukykyä arvioitaessa ja perintäkeinoja

valittaessa. Nämä ovat perinnän jokapäiväisiä virkatehtäviä. Perintäkeino valinnassa on yhtäältä otettava huomioon velallisen oikeusturva ja toisaalta valtion verotulojen turvaaminen ja mitoitettava se oikein näiden kahden erisuuntaisen intressin välillä. Muiden viranomaisten velallista koskevat tiedot ovat välttämättömiä velallisen kokonaistilanteen selvittämisessä ja tämän Tullin lakisääteisen tehtävän hoitamisessa. Edustajan hyväksyminen olisi voimassa toistaiseksi. Jos sääntöjä rikotaan tai luvan edellytykset eivät olisi enää voimassa, voitaisiin lupa peruuttaa.

5 §. Väylämaksu. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi niin, että väylämaksua suoritetaan, kun alus saapuu ulkomailta Suomen aluevesille tai suomalaisesta satamasta toiseen suomalaiseen satamaan.

Väylämaksua koskevaa 5 §:ää ehdotetaan täydennettäväksi Saimaan liikenteen osalta niin, että säännökseen lisätään uusi 2 momentti, jonka mukaan väylämaksu suoritetaan Saimaan liikenteessä vain merellä rannikon väyliä osalta. Lisäys ei erottele ulkomaalaista eikä kotimaanliikennettä.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan jos ulkomaan liikenteessä oleva alus saman matkan aikana ottaa lastia tai matkustajia suomalaisesta satamasta viedäkseen lastin tai matkustajat toiseen suomalaiseen satamaan, väylämaksu suoritetaan joka käynniltä suomalaisessa satamassa. Väylämaksu suoritetaan vastaavasti kuin kotimaan liikenteessä olevalta alukselta.

Voimassa olevan säännöksen 5 §:n 4 momentista poistettaisiin määräystenantovaltuus tarpeettomana.

6 §. Väylämaksun yksikköhinta. Väylämaksun puolittaminen toteutetaan ensinnäkin alentamalla jääluokkien yksikköhintaa.

Liikenne- ja viestintäministeriön työryhmän työn aikana aloitettua vaihtoehtotarkastelua puolittamisen toteuttamiseksi on jatkettu ministeriössä. Liikenne- ja viestintäministeriö on laatinut useita vaihtoehtoisia malleja väylämaksun alentamiseksi vuosiksi 2015–2017. Tarkastelluissa malleissa väylämaksun

alennuksen kohdistuminen eri alustyypeille vaihteli. Mallin valintaan vaikutti sidosryhmiltä saatu palaute.

Tarkastellut väylämaksun alentamisen vaihtoehdot olivat: 1. yksikköhintojen puolittaminen tasasuhteessa; 2. parhaita jääluokkia voimakkaasti painottava yksikköhintojen alentaminen; 3. yksikköhintojen alentaminen pelkästään lastialuksille; 4. lastialuksia painottava yksikköhintojen alentaminen; 5. parhaita jääluokkia loivasti painottava yksikköhintojen alentaminen; ja 6. lastialusten parhaita jääluokkia painottava yksikköhintojen alentaminen. Alennusvaihtoehtoja arvioitaessa huomio kiinnitettiin siihen, kuinka paljon väylämaksurasite kohdistui erityyppisiin aluksiin.

Tasasuhteisessa mallissa väylämaksuja alennettaisiin 50 % kaikissa maksuluokissa. Tämä malli vastaisi nykykäytäntöä. Väylämaksua kerättäisiin aluskannan jääluokkajakauman mukaan samassa suhteessa kuin ennen muutosta. Ottaen kuitenkin huomioon rikkidirektiivin vaikutukset ja hallituksen kehyspäättös väylämaksulain 6 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että väylämaksun yksikköhintoja alennetaan parhaita jäämaksuluokkia painottaen ja edelleen lastialuksia enemmän suosien.

Lästimaksun kerääminen on esitetty kumottavaksi, mutta järjestelmään kuuluvat rahoitusvastuut säilyvät valtion talousarviossa. Valtiontalouden neutraalisuuden vuoksi väylämaksujärjestelmässä osoitetaan kerättävän lästimaksun vuotuista kertymää vastaavat tulot. Lästimaksun suuruus on ollut 0,1 euroa kerrottuna aluksen nettovetoisuudella (sama yksikköhinta kaikille alustyypeille ja kokoluokille) ja maksu peritään vain kalenterivuoden ensimmäisen väylämaksun yhteydessä. Maksua on kertynyt noin 800 000 euroa vuodessa. Lästimaksun kumoaminen ja vastaavan tulon keräämisvelvoite väylämaksussa edellyttää käytännössä vastaavan maksuosuuden sisällyttämistä väylämaksun yksikköhintoihin. Väylämaksun määräytymisen ehdoilla

lästimaksutuloa vastaava tulokertymä (0,8 miljoonaa euroa) voidaan kerätä lisäämällä väylämaksun yksikköhintoihin 0,023 euron maksuosuus (0,023 €/nettotonni).

Lastialusten yksikköhintoja alennettaisiin parhaimmassa jääluokassa eli 1A Superluokassa 63,2 % ja heikoimmassa luokassa

36,7 %. Matkustaja-alusten yksikköhintoja alennettaisiin parhaimmassa jääluokassa 27,3 % ja heikoimmassa luokassa 14,5 %. Risteilyalusten ja suurnopeusalusten yksikköhinnat alentuisivat 13–14 %.

Euroa/nettotonni	Nykyinen yksikköhinta		Alennettu yksikköhinta		Muutos, %	
	Lasti- alus	Matkustaja- alus	Lasti- alus	Matkustaja- alus	Lasti- alus	Matkustaja- alus
Jääluokat						
1A Super	1,277	0,860	0,470	0,625	-63,2	-27,3
1A	2,389	1,694	1,098	1,294	-54,0	-23,6
1B ja 1C	4,821	2,919	2,578	2,358	-46,5	-19,2
II ja III	6,918	4,878	4,381	4,169	-36,7	-14,5
Risteilyalus		1,045		0,911		-12,8
Suurnopeusalus		6,303		5,381		-14,6
Proomu	3,473		2,107		-39,3	

8 §. Väylämaksun enimmäismäärä aluskäynniltä. Myös väylämaksun enimmäismäärä aluskäynniltä ehdotetaan puolitettavaksi. Nykyisin väylämaksu on enintään 107 750 euroa aluskäynniltä (lastialukselta ja proomulta yms.). Matkustaja-aluksen väylämaksu on enintään 32 430 euroa ja risteilyaluksen väylämaksu enintään 44 500 euroa. Väylämaksu olisi puolittamisen jälkeen enintään 53 875 euroa (lastialukselta ja proomulta yms.). Matkustaja-aluksen väylämaksu olisi enintään 16 215 euroa ja risteilyaluksen väylämaksu enintään 22 250 euroa.

Lain 10 §:ssä olevaa säännöstä väylämaksujen vuotuisesta enimmäismäärästä ei ehdoteta muutettavaksi. Kun matkustaja-aluksesta tai suurnopeusaluksesta on suoritettu 30 väylämaksua ja lastialuksesta 10 väylämaksua, alus on 10 §:n nojalla vapautettu saman kalenterivuoden aikana enemmistä väylämaksuista.

Lainsäädännöllisiä muutostarpeita on käsitelty edellä mainitussa työryhmässä ja mahdollisista muutostarpeista on kuultu myös sisävesiliikenteen asiantuntijoita. Lakia olisi tarkoituksenmukaista täsmentää eräiltä osin ja saattaa laki käsitteistöltään lähemmäs muuta tullilainsäädäntöä.

9 a §. Jääluokkaluettelomerkinnän puuttuminen tai voimassaolon päättyminen. Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 9 a § jääluokkaluettelomerkinnän puuttumisesta tai voimassaolon päättymisestä. Jos lastialukselta tai matkustaja-alukselta puuttuu jääluokkaluettelomerkintä, väylämaksun laskemisessa käytettävä yksikköhinta määräytyy heikoimmalle jääluokalle säädetyn yksikköhinnan mukaan. Jos lastialuksen tai matkustaja-aluksen jääluokkaluettelomerkinnän voimassaolo on päättynyt, väylämaksun laskemisessa käytettävä yksikköhinta määräytyy heikoimmalle jääluokalle säädetyn yksikköhinnan mukaan. Ehdotuksen perusteella varustamoiden tulisi huolehtia

siitä, että jääluokkaluettelomerkinnät ovat ajan tasalla.

11 §. *Alennettu väylämaksu lastauskapasiteetinkäyttöasteen perusteella.* Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täsmennettäväksi aluksen käyttöasteen osalta siten, että aluksen käyttöastetta laskettaessa otettaisiin huomioon aluksessa oleva kauttakululasti siten, että se lisätään sekä Suomeen tuotuun että Suomesta vietyyn lastin määrään. Tämä säännös selkeyttäisi nykykäytäntöä, jonka mukaan kauttakululasti huomioidaan aluksen käyttöastetta laskettaessa. Kauttakululastilla tarkoitetaan tässä yhteydessä lastia, jota alus kuljettaa sen saapuessa Suomeen ja jota ei pureta Suomessa. Vajaaalastialennus myönnetään vain sellaisille aluksille, joiden pääasiallinen tarkoitus on lastin kuljettaminen.

13 §. *Väylämaksuilmotus.* Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että tulliviranomainen muutetaan Tulliksi. Momentit 2 ja 3 ehdotetaan poistettaviksi pykälästä tarpeettomina, koska ilmoituksenteko tapahtuu sähköisesti. Nykyinen 4 momentti muuttuisi 2 momentiksi. Väylämaksuilmotus olisi jatkossa annettava sähköisesti, koska sähköinen järjestelmä on käytössä. Aluksen olisi annettava väylämaksuilmotus ennen aluksen saapumista. Tulli voisi antaa tarkempia määräyksiä ilmoituksen ajankohdasta. Määräystenantovaltuus olisi sisällöltään sama kuin nykyisin.

14 §. *Väylämaksun maksaminen.* Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että käteisasiakkaan olisi maksettava väylämaksu Tullin tilille 10 päivän kuluessa väylämaksupäätöksen päiväyksestä, jollei määräaika ole Tullin toimesta pidennetty. Lisäksi 2 momentin mukaan rekisteröidyn asiakkaan olisi maksettava väylämaksu Tullin tilille väylämaksupäätösviikkoa seuraavan seitsemännen viikon perjantaina. Ehdotetun 3 momentin mukaan Tulli voisi määrätä vakuuden ja vakuuden määrän. Vakuus määrättäisiin asiakkaan maksuajasta aiheutuvan luottoriskin varalle. Tarvittaessa vakuus voidaan vaatia myös käteisasiakkaalta. Vakuudella turvataan valtion verosaatavat asiakkaan mahdollisen

maksukyvyttömyyden varalta. Vakuuden määrää harkittaessa otettaisiin huomioon toimijan luotettavuus, toiminnan laajuus ja toimijan taloudelliset edellytykset vastata väylämaksuista. Tulli voisi myös muuttaa vakuuden määrää asiakkaan toiminnassa tapahtuneiden muutosten huomioon ottamiseksi.

18 a §. *Aluksen lähdön estäminen tai keskeyttäminen.* Lakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi 18 a §. Tullilla olisi 3 §:ssä tarkoitettussa tehtävässä oikeus estää tai keskeyttää aluksen lähtö satamasta tai Suomen aluevesiltä, jos maksuvelvollinen on laiminlyönyt 4 § 2 momentissa tai 13 §:ssä säädetyn velvollisuuden. Väylämaksulain mukaan Tulli vastaa väylämaksutuksen toimittamisesta ja valvonnasta. Väylämaksulaissa enempää kuin tullilaisakaan ei ole toimivaltasäännöstä, jolla voitaisiin estää aluksen lähteminen silloin kun väylämaksulain mukainen ilmoitusvelvollisuus on laiminlyöty. Tullilain mukaan voidaan ainoastaan pysäyttää ja tarkastaa kulkuneuvo ja antaa tavaran purkausta, lastausta, luovutusta, kuljetusta ja varastointia koskevia määräyksiä. Tullilaisissa ei kuitenkaan ole toimivaltasäännöstä, joka oikeuttaisi antamaan määräyksen, jolla estetään aluksen lähteminen tehdyn tarkastuksen jälkeen.

Aluksen lähtö tulee olla mahdollista estää tilanteessa, jossa ilmoitusvelvollisuus on laiminlyöty sekä mikäli muualle kuin Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä ei ole Tullin hyväksymää, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunutta yhteisvastuullista edustajaa. On myös huomioitava, että toimivaltuuden on ulotuttava lähdön keskeyttämiseen. Tullin tulee voida estää myös lähtö sen jälkeen kun alus on jo käynnistänyt toimenpiteet satamasta poistumiseksi.

Tullilla tulee olla hallinnollinen pakkokeino, jolla se voi pakottaa aluksen tekemään väylämaksuilmotuksen, koska ilman väylämaksuilmotusta ei Tullilla ole väylämaksun määräämiseksi eikä väylämaksulain 17 § 1 momentin

tarkoittaman korotuksen määrittämiseksi tarvittavia tietoja. Jos muualle kuin Euroopan unioniin tai talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivaisännällä ei ole maksuvelvollisuudesta yhteisvastuullisesti vastaavaa edustajaa, on maksun periminen jäänyt tuloksettomaksi. Ainoastaan estämällä aluksen lähteminen on mahdollista tehokkaasti pakottaa alus tekemään ilmoitus sekä noudattamaan edellä mainittua 4 § 2 momentin mukaista velvollisuutta.

Väylämaksulaisissa (18 §) on mahdollisuus antaa virhemaksu väylämaksulain 17 §:n 1 momentissa tarkoitetussa tilanteessa. Tällaisia ovat tilanteet, joissa maksuvelvollinen on kokonaan tai osittain laiminlyönyt ilmoitusvelvollisuutensa. Tällä virhemaksulla voidaan tehostaa valvontaa, mutta sillä ei voida pakottaa ilmoituksen tekemiseen.

22 §. Ennakkoratkaisu. Pykälään tehtäisiin Tullin organisaatiossa ja nimessä tapahtuneista muutoksista johtuvat tarkistukset.

23 §. Maksun huojentaminen ja maksunlykkäys. Maksun huojentamista ja maksunlykkäystä koskevaa 23 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että väylämaksulle, jonka maksamiselle on myönnetty lykkäystä, peritään lykkäysajalta veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain (1556/1995) mukaista korkoa.

24 §. Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että pykälän 1 momentin maininta tulliviranomaisesta muutettaisiin Tulliksi. Momentin lopusta poistettaisiin tarpeettomana maininta siitä, ettei Tulli voi oikaista antamaansa päätöstä, jos asia on ratkaistu valitukseen annetulla päätöksellä. Pykälän 2 momentti vastaisi voimassa olevaa lakia.

25 §. Muutoksenhaku Tullin päätökseen. Muutoksenhakusäännöksiä muutettaisiin rakenteellisesti niin, että tähän pykälään koottaisiin säännökset muutoksenhausta Tullin päätökseen.

Pykälän 1 momentin mukaan Tullin päätökseen saisi ennakkoratkaisuasioita lukuun ottamatta vaatia oikaisua Tullilta hallintolain 7 a luvussa säädetyllä tavalla. Oikaisuvaatimuksen tekemisen määräajasta

säädettäisiin kuitenkin erikseen pykälän 5 momentissa. Säännös olisi uusi. Nykyisin muutosta haetaan valittamalla suoraan hallinto-oikeuteen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muutoksenhausta annettuun ennakkoratkaisuun sekä oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen. Näistä päätöksistä valitettaisiin Helsingin hallinto-oikeuteen. Momentissa ei enää säädettäisi siitä, että valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa Tullille. Ehdotus vastaisi tullilain ja muutamien muiden verolakien muuttamista koskevia ehdotuksia. Valituskirjelmän toimittamisessa sovellettaisiin siten hallintolainkäyttölain säännöksiä. Hallintolainkäyttölain 26 §:n 1 momentin mukaan valituskirjelmä toimitetaan valitusviranomaiselle.

Päätökseen, jolla on päätetty olla antamatta ennakkoratkaisua, ei saisi 3 momentin mukaan hakea muutosta. Vastaava muutoksenhakukielto sisältyy nykyisin voimassa olevaan 1 momenttiin. Säännös vastaa myös verolakeihin sisältyviä säännöksiä muutoksenhausta ennakkoratkaisuasioissa.

Muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen säädettäisiin 4 momentissa. Valittaminen edellyttäisi korkeimman hallinto-oikeuden myöntämää valituslupaa kuten nykyisinkin. Valituslupaperusteista ei enää säädettäisi erikseen tässä laissa, vaan sovellettaviksi tulisivat hallintolainkäyttölain 13 §:n 2 momentin yleissäännökset valituslupaperusteista. Ne vastaavat sisällöltään voimassa olevia väylämaksulain säännöksiä.

Muutoksenhaun määräajoista säädettäisiin 5 momentissa. Nykyisin voimassa olevat valitusajat säilyisivät ennallaan, mutta ne ulotettaisiin koskemaan myös oikaisuvaatimusmenettelyä. Muutosta olisi haettava väylämaksun määrittämistä tai palauttamista koskevaan päätökseen kolmen vuoden kuluessa maksun määrittämistä tai sen palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta. Muutoksenhakuajaksi olisi kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Kun muutosta haettaisiin valtion puolesta, määräaika olisi 30 päivää päätöksen tekemisestä. Muutoksenhakuajaksi

muista päätöksistä olisi 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Tämä vastaisi hallintolaissa säädettyä 30 päivän oikaisuvaatimusaikaa ja hallintolainkäyttölaissa säädettyä 30 päivän valitusaikaa. Momentissa säädettäisiin myös 60 päivän valitusajasta korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Tämä vastaisi voimassa olevaa lakia.

Säännös viranomaisen muutoksenhakuoikeudesta siirrettäisiin 1 momentista uudeksi 6 momentiksi. Oikaisuvaatimusmenettelystä johtuen valitusoikeuden sijaan käytettäisiin ilmaisua muutoksenhakuoikeus. Tullin tulliasiamiehellä olisi myös oikeus vaatia valtion puolesta oikaisua 1 momentin mukaisesti.

26 §. *Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen.* Pykälä ehdotetaan poistettavaksi tarpeettomana. Tarvittavista muutoksista säädettäisiin uudistetussa 25 §:ssä.

27 §. *Väylämaksun suorittaminen muutoksenhausta riippumatta.* Ehdotetaan, että säännöksessä nykyisin mainitun termin valitus voisi korvata muutoksenhaualla, jolloin se kattaisi myös oikaisuvaatimuvaiheen.

30 §. *Pienin kannettava ja perittävä maksu.* Pykälää ehdotetaan täydennettäväksi siten, että pienin kannettava ja perittävä väylämaksun määrä on 10 euroa.

1.2 Rataverolaki

5 §. *Veron määrä.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, vuosina 2015–2017 veron määrä on sähkö- ja dieselvetoisessa tavaraliikenteessä 0,0 senttiä bruttotonnikilometriltä.

7 §. *Veron ilmoittamisvelvollisuus.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, vuosilta 2015–2017 verovelvollisen ei tarvitse antaa 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta sähkö- ja dieselvetoisesta tavaraliikenteestä.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tuleviksi voimaan 1. tammikuuta 2015. Ne olisivat osittain voimassa vuoden 2017 loppuun. Väylämaksulain 6 ja 8 § sekä rataverolain 5 ja 7 § ehdotetaan olevan voimassa 31 päivään joulukuuta 2017.

3 Säättämisjärjestys

Ehdotetut lait voitaneen säätää tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

1.

Laki**väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan väylämaksulain (1122/2005) 26 §,
muutetaan 1 §, 2 §:n 9 kohta, 3–5 §, väliaikaisesti 6 ja 8 §, 11 §:n 2 momentti, 13 ja 14 §, 22 §:n 1 momentti, 23 §, 24 §:n 1 momentti sekä 25–27 ja 30 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 § osaksi laissa 1309/2009, 4 § laissa 750/2008, 6 ja 8 § laissa 1320/2011, 25 § laeissa 1309/2009 ja 977/2012 ja 26 § osaksi laissa 977/2012, sekä
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1121/2005 ja 1267/2007, uusi 10–14 kohta ja lakiin uusi 9 a § ja 18 a § seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala

Suomen aluevesillä kauppamerenkulkua harjoittavasta aluksesta suoritetaan valtiolle väylämaksua sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Tätä lakia ei sovelleta alukseen:

- 1) joka liikennöi Saimaan kanavalla tai Saimaan vesialueella;
- 2) joka matkalla ulkomaisesta satamasta toiseen kulkee Suomen aluevesien kautta poikkeamatta Suomessa satamaan;
- 3) joka saapuu Suomeen ja lähtee Suomesta Saimaan kanavan kautta poikkeamatta Suomen rannikon satamaan;
- 4) jonka nettovetoisuus on alle 300 ja joka on 2 §:n 3 kohdassa määritelty risteilyalus tai 2 §:n 4 kohdassa määritelty lastialus;
- 5) jonka nettovetoisuus on alle 600 ja joka on 2 §:n 1 kohdassa määritelty matkustaja-alus,
- 6) jota käytetään jäänmurtoon Suomen sisäisillä tai ulkoisilla aluevesillä ja joka

tuottaa Liikennevirastolle jäänmurtopalveluja sopimus- tai valtiosopimus pohjaisesti.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

-
- 9) *kantavuudella* ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 11/1981) II-2 luvun 3 säännössä määriteltyä kantavuutta;
 - 10) *Suomeen saapumisella* aluksen saapumista Suomen aluevesille tai suomalaisesta satamasta toiseen suomalaiseen satamaan;
 - 11) *suomalaisella satamalla* Suomessa sijaitsevaa satamaa tai sen vesialueita;
 - 12) *yhteisvastuullisella edustajalla* Tullin hyväksymää Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunutta luonnollista tai oikeushenkilöä, joka toimii omissa nimissään päämiehen lukuun;

13) rekisteröidyllä asiakkaalla Tullin hyväksymää luottoasiakasta;
14) käteisasiakkaalla muuta kuin rekisteröityä asiakasta.

3 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Tulli vastaa väylämaksun toimittamisesta ja valvonnasta.

Tullilla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä muilta viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavilta 2 §:n 12 kohdan mukaista edustajuutta ja 2 §:n 13 kohdan mukaista asiakasta koskevaa lupaharkintaa varten kaikki tarpeelliset tiedot, joiden perusteella voidaan arvioida luvanhakijan ja luvanhaltijan luotettavuutta, sopivuutta, kykyä tai muuta ominaisuutta suoriutua lupahdoissa mainittujen tai muiden luvan edellytysten täyttämistä. Lisäksi Tullilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada perintää varten asiakkaasta tämän omaisuutta ja varallisuutta, vakavaraisuutta, velkoja, maksuhäiriöitä, maksujärjestelyitä ja muut taloudellista toimintaa ja taloudellista asemaa koskevat tiedot.

Liikenteen turvallisuusviraston on salassapitosäännösten estämättä toimitettava sähköisesti alusliikennepalvelulain (623/2005) 20 a §:ssä tarkoitettuun merenkulun tiedonhallintajärjestelmään ajantasaiset tiedot alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain (1121/2005) 7§:ssä tarkoitettuun jääluokkaluetteloon merkityistä aluksista ja niiden jääluokista. Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston on annettava Tullille tämän lain soveltamisessa tarvittavia tietoja, selvityksiä, lausuntoja sekä muuta aineistoa. Virastojen on tarvittaessa annettava Tullille myös muuta virka-apua.

Tulli voi salassapitosäännösten estämättä antaa liikenne- ja viestintäministeriölle, Liikenteen turvallisuusvirastolle ja Liikennevirastolle näiden tämän lain soveltamisessa tarvitsemia tietoja, selvityksiä, lausuntoja sekä muuta aineistoa. Tullin on tarvittaessa annettava liikenne- ja viestintäministeriölle, Liikenteen

turvallisuusvirastolle ja Liikennevirastolle myös muuta virka-apua.

4 §

Maksuvelvollinen

Laivanisäntä on velvollinen maksamaan väylämaksun. Jos Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä on yhteisvastuullinen edustaja, ovat laivanisäntä ja hänen edustajansa yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.

Muualle kuin Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä tulee olla Tullin hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut yhteisvastuullinen edustaja. Laivanisäntä ja hänen edustajansa ovat tällöinkin yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.

Tulli voi hyväksyä yhteisvastuulliseksi edustajaksi luotettavan, taloudellisesti riittävän vakavaraisen ja väylämaksusäännökset ja -menettelyt tuntevan luonnollisen tai oikeushenkilön, joka ei ole syylistynyt toistuvaan tai vakavaan tulli- tai verolainsäädännön rikkomiseen.

2 luku

Väylämaksun perusteet

5 §

Väylämaksu

Väylämaksu suoritetaan, kun alus saapuu ulkomailta Suomen aluevesille tai suomalaisesta satamasta suomalaiseen satamaan.

Väylämaksua ei suoriteta aluksen saapuessa Saimaan satamaan eikä aluksen hakiessa lastia toisesta Saimaan satamasta. Väylämaksu kuitenkin suoritetaan Saimaan kanavalta rannikon merisatamaan saapuvalta alukselta.

Jos ulkomaan liikenteessä oleva alus saman matkan aikana ottaa lastia tai matkustajia suomalaisesta satamasta viedäkseen lastin tai matkustajat toiseen suomalaiseen satamaan, väylämaksu suoritetaan joka käynniltä suomalaisessa satamassa.

Jos alus saman matkan aikana purkaa ulkomailta tuomansa lastin tai jättää ulkomailta tuomansa matkustajat useampaan kuin yhteen suomalaiseen satamaan taikka ottaa ulkomaille vietävää lastia tai matkustajia useammasta kuin yhdestä suomalaisesta satamasta, suoritetaan väylämaksu vain kerran.

Jos alus saman matkan aikana poikkeaa Suomessa tapahtuvien lastausten välillä täydentämään lastia lastaus- tai ahtausteknisistä syistä ulkomaan satamassa, suoritetaan väylämaksu vain kerran.

Väylämaksua ei suoriteta aluksesta, joka ainoastaan aluksen kuntoonpanoa tai sen tarpeellisuuden tutkimista varten, polttoaineen ottamista varten tai muusta pakottavasta syystä poikkeaa Suomen satamaan jättämättä tai ottamatta lastia tai matkustajia.

6 §

Väylämaksun yksikköhinta

Väylämaksun yksikköhinta lastialuksesta ja matkustaja-aluksesta määräytyy aluksen jääluokan mukaan seuraavasti:

Jääluokka	Lastialus	Matkustaja- alus
	Yksikköhinta (euroa)	Yksikköhinta (euroa)
I A Super	0,470	0,625
I A	1,098	1,294
I B, 1C	2,578	2,358
II, III	4,381	4,169

Risteilyaluksen yksikköhinta on 0,911 euroa, suurnopeusaluksen 5,381 euroa ja sellaisen aluksen, jolla ei ole omaa kuljetuskoneistoa, 2,107 euroa.

8 §

Väylämaksun enimmäismäärä aluskäynniltä

Väylämaksu on enintään 53 875 euroa. Matkustaja-aluksen väylämaksu on kuitenkin enintään 16 215 euroa ja risteilyaluksen väylämaksu enintään 22 250 euroa.

9 a §

Jääluokaluettelomerkinnän puuttuminen tai voimassaolon päätyminen

Jos lastialukselta tai matkustaja-alukselta puuttuu jääluokaluettelomerkintä tai jääluokaluettelomerkinnän voimassaolo on päättynyt, väylämaksun laskemisessa käytettävä yksikköhinta määräytyy heikoimmalle jääluokalle säädetyn yksikköhinnan mukaan.

11 §

Alennettu väylämaksu lastauskapasiteetinkäyttöasteen perusteella

Lastauskapasiteetin käyttöaste lasketaan vertaamalla Suomeen tuodun ja Suomesta viedyn lastin yhteenlaskettua määrää metrisinä tonneina osoittavaa lukua lukuun, joka on 90 prosenttia aluksen kantavuudesta. Aluksen käyttöastetta laskettaessa lisätään sekä tuotuun että vietyyn lastin määrään aluksessa oleva kauttakululasti.

13 §

Väylämaksuilmoitus

Maksuvelvollisen on annettava Tullille ilmoitus maksun määräämistä varten. Väylämaksuilmoituksen tulee sisältää tarvittavat tiedot maksun määräämistä varten.

Väylämaksuilmoitus on annettava sähköisesti tai muussa automaattiseen tietojenkäsittelyyn soveltuvassa muodossa. Tulli voi antaa tarkempia määräyksiä väylämaksuilmoituksen sisällöstä ja muodosta sekä ilmoitusmenettelystä.

14 §

Väylämaksun maksaminen

Käteisasiakkaan on maksettava väylämaksu Tullin tilille 10 päivän kuluessa väylämaksupäätöksen päiväyksestä, jollei määräaika ole Tullin toimesta pidennetty.

Rekisteröidyn asiakkaan on maksettava väylämaksu Tullin tilille väylämaksupäätösviikkoa seuraavan seitsemännen viikon perjantaina.

Tulli voi määrätä vakuuden ja vakuuden määrän. Vakuuden määrää harkittaessa otetaan huomioon toimijan luotettavuus, toiminnan laajuus ja toimijan taloudelliset edellytykset vastata väylämaksuista. Tulli voi muuttaa vakuuden määrää asiakkaan toiminnassa tapahtuneiden muutosten huomioon ottamiseksi.

18 a §

Aluksen lähdön estäminen tai keskeyttäminen

Tullilla on 3 §:ssä tarkoitetussa tehtävässä oikeus estää tai keskeyttää aluksen lähtö satamasta tai Suomen aluevesiltä, jos maksuvelvollinen on laiminlyönyt 4 § 2 momentissa tai 13 §:ssä säädetyn velvollisuuden.

22 §

Ennakkoratkaisu

Tulli voi antaa hakemuksesta ennakkoratkaisun väylämaksua koskevien säännösten soveltamisesta, jos asia on hakijalle erityisen tärkeä. Ennakkoratkaisua ei kuitenkaan anneta siitä, mikä aluksen jääluokka tai nettovetoisuus on eikä väylämaksun määrästä.

23 §

Maksun huojentaminen ja maksunlykkäys

Jos väylämaksun periminen täysimääräisenä olisi olosuhteet huomioon

ottaen ilmeisen kohtuutonta, Tulli voi hakemuksesta alentaa suoritettua tai suoritettavaa väylämaksua, maksunlisäystä, viivekorkoa tai lykkäyksen vuoksi suoritettavaa korkoa tai poistaa sen kokonaan.

Tulli voi hakemuksesta myöntää väylämaksun suorittamiseen lykkäystä. Lykkäys myönnetään ehdolla, että lykätyn määrän suorittamisesta annetaan lykkätyä määrää vastaava vakuus. Lykkäys voidaan kuitenkin myöntää vakuutta vaatimatta maksettavan määrän vähäisyyden tai lykkäysajan lyhyden vuoksi. Väylämaksulle, jonka maksamiselle on myönnetty lykkäystä, peritään lykkäysajalta veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain (1556/1995) mukaista korkoa. Eriyisen painavista kohtuussyistä lykkäys voidaan kuitenkin myöntää ilman korkoa.

24 §

Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi

Jos Tulli toteaa, että väylämaksua on määrätty liikaa tai palautettu liian vähän, sen on oikaistava antamaansa päätöstä ja maksettava maksuvelvolliselle tämän liikaa maksama tai palauttamatta jäänyt maksu.

25 §

Muutoksenhaku Tullin päätökseen

Tullin muuhun kuin ennakkoratkaisua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaisissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä annettuun ennakkoratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Päätökseen olla antamatta ennakkoratkaisua ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhaun määräaika väylämaksun määräämistä tai palauttamista koskevaan päätökseen on kolme vuotta maksun määräämistä tai sen palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muusta päätöksestä valitettaessa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Kun muutosta haetaan valtion puolesta, muutoksenhaun määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä. Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen on kuitenkin tehtävä 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valtion puolesta muutoksenhakuoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

26 §

*Muutoksenhaku Liikenteen
turvallisuusviraston päätökseen*

Kumotaan

27 §

*Väylämaksun suorittaminen
muutoksenhausta riippumatta*

Väylämaksu on muutoksenhausta huolimatta maksettava säädetyssä ajassa.

30 §

Pienin kannettava ja perittävä määrä

Pienin kannettava ja perittävä väylämaksun määrä on 10 euroa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2017. Lain 6 ja 8 § on voimassa 31 päivään joulukuuta 2017.

Muutoksenhakuun ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

2.

Laki**rataverolain 5 ja 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

muutetaan väliaikaisesti rataverolain (605/2003) 5 ja 7 §, sellaisina kuin ne ovat, ensiksi mainittu osaksi laissa 1027/2005 ja viimeksi mainittu laissa 1325/2009, seuraavasti:

5 §

7 § (22.12.2009/1325)

*Veron määrä**Veron ilmoittamisvelvollisuus*

Veron määrä on henkilöliikenteessä ja veturisiirroissa 0,01 senttiä bruttotonnikilometriltä, sähkövetoisessa tavaraliikenteessä 0,05 senttiä bruttotonnikilometriltä ja dieselvetoisessa tavaraliikenteessä 0,1 senttiä bruttotonnikilometriltä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään rataveron määrästä, kannetaan Kerava–Lahti-oikoradan käytöstä investointiveroa, jonka määrä on henkilö- ja tavaraliikenteessä sekä veturisiirroissa 0,5 senttiä bruttotonnikilometriltä.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, vuosina 2015–2017 veroa ei peritä sähkö- eikä dieselvetoisessa tavaraliikenteessä.

Verovelvollisen on annettava kirjallinen ilmoitus Liikennevirastolle kultakin verokaudelta viimeistään verokautta seuraavan kalenterikuukauden 20 päivänä. Veroilmoituksessa on oltava veron määräämistä varten tarvittavat tiedot.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, vuosilta 2015–2017 verovelvollisen ei tarvitse antaa 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta sähkö- eikä dieselvetoisesta tavaraliikenteestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 201 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2017.

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 2014

Pääministeri

ALEXANDER STUBB

Eurooppa- ja ulkomaankauppaministeri *Lenita Toivakka*

*Liite
Rinnakkaistekstit*

1.

Laki

väylämaksulain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan väylämaksulain (1122/2005) 26 §,
muutetaan 1 §, 2 §:n 9 kohta, 3–5 §, väliaikaisesti 6 ja 8 §, 11 §:n 2 momentti, 13 ja 14 §, 22 §:n 1 momentti, 23 §, 24 §:n 1 momentti sekä 25–27 ja 30 §, sellaisina kuin niistä ovat 3 § osaksi laissa 1309/2009, 4 § laissa 750/2008, 6 ja 8 § laissa 1320/2011, 25 § laeissa 1309/2009 ja 977/2012 ja 26 § osaksi laissa 977/2012, sekä
lisätään 2 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1121/2005 ja 1267/2007, uusi 10–14 kohta ja lakiin uusi 9 a § ja 18 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain soveltamisala

Lain soveltamisala

Suomen vesialueella kauppamerenkulkua harjoittavasta aluksesta suoritetaan valtiolle väylämaksua sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Tätä lakia ei sovelleta alukseen:

- 1) jota käytetään yksinomaan sisävesiliikenteessä;
- 2) joka matkalla ulkomaisesta satamasta toiseen kulkee Suomen aluevesien kautta poikkeamatta Suomessa satamaan;
- 3) joka saapuu Suomeen ja lähtee Suomesta Saimaan kanavan kautta poikkeamatta Suomen rannikon satamaan;
- 4) jonka nettovetoisuus on alle 300 ja joka on 2 §:n 3 kohdassa määritelty risteilyalus tai 2 §:n 4 kohdassa määritelty lastialus; tai
- 5) jonka nettovetoisuus on alle 600 ja joka on 2 §:n 1 kohdassa määritelty matkustaja-alus.

Suomen *aluevesillä* kauppamerenkulkua harjoittavasta aluksesta suoritetaan valtiolle väylämaksua sen mukaan kuin tässä laissa säädetään.

Tätä lakia ei sovelleta alukseen:

- 1) joka liikennöi Saimaan kanavalla tai Saimaan vesialueella;
- 2) joka matkalla ulkomaisesta satamasta toiseen kulkee Suomen aluevesien kautta poikkeamatta Suomessa satamaan;
- 3) joka saapuu Suomeen ja lähtee Suomesta Saimaan kanavan kautta poikkeamatta Suomen rannikon satamaan;
- 4) jonka nettovetoisuus on alle 300 ja joka on 2 §:n 3 kohdassa määritelty risteilyalus tai 2 §:n 4 kohdassa määritelty lastialus;
- 5) jonka nettovetoisuus on alle 600 ja joka on 2 §:n 1 kohdassa määritelty matkustaja-alus,
- 6) jota käytetään jäänmurtoon Suomen sisäisillä tai ulkoisilla aluevesillä ja joka tuottaa Liikennevirastolle jäänmurtopalveluja sopimus- tai valtiosopimus pohjaisesti.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) kantavuudella ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 11/1981) II-2 luvun 3 säännössä määriteltyä kantavuutta.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

9) *kantavuudella* ihmishengen turvallisuudesta merellä vuonna 1974 tehdyn kansainvälisen yleissopimuksen (SopS 11/1981) II-2 luvun 3 säännössä määriteltyä kantavuutta;

10) *Suomeen saapumisella* aluksen saapumista Suomen aluevesille tai suomalaisesta satamasta toiseen suomalaiseen satamaan;

11) *suomalaisella satamalla* Suomessa sijaitsevaa satamaa tai sen vesialueita;

12) *yhteisvastuullisella edustajalla* Tullin hyväksymää Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunutta luonnollista tai oikeushenkilöä, joka toimii omissa nimissään päämiehen lukuun;

13) *rekisteröidyllä asiakkaalla* Tullin hyväksymää luottoasiakasta;

14) *käteisasiakkaalla* muuta kuin rekisteröityä asiakasta.

3 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Tullilaitos vastaa väylämaksatuksen toimittamisesta ja valvonnasta. Tullihallitus määrää tullilaitoksen sisäisestä toimivallan ja tehtävien jaosta.

3 §

Toimivaltaiset viranomaiset

Tulli vastaa väylämaksun toimittamisesta ja valvonnasta.

Tullilla on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä muilta viranomaisilta ja julkista tehtävää hoitavilta 2 §:n 12 kohdan mukaista edustajuutta ja 2 §:n 13 kohdan mukaista asiakasta koskevaa lupaharkintaa varten kaikki tarpeelliset tiedot, joiden perusteella voidaan arvioida luvanhakijan ja luvanhaltijan luotettavuutta, sopivuutta, kykyä tai muuta ominaisuutta suoriutua lupaehdoissa mainittujen tai muiden luvan edellytysten täyttämistä. Lisäksi Tullilla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada perintää varten asiakkaasta tämän

Liikenteen turvallisuusviraston on salassapitosäännösten estämättä annettava tulliviranomaiselle tämän lain soveltamisessa tarvittavia tietoja, selvityksiä, lausuntoja sekä muuta aineistoa. Viraston on tarvittaessa annettava tulliviranomaisille myös muuta virka-apua. (22.12.2009/1309)

omaisuutta ja varallisuutta, vakavaraisuutta, velkoja, maksuhäiriöitä, maksujärjestelyitä ja muut taloudellista toimintaa ja taloudellista asemaa koskevat tiedot.

Liikenteen turvallisuusviraston on salassapitosäännösten estämättä toimitettava sähköisesti alusliikennepalvelulain (623/2005) 20 a §:ssä tarkoitettuun merenkulun tiedonhallintajärjestelmään ajantasaiset tiedot alusten jääluokista ja jäänmurtaja-avustuksesta annetun lain (1121/2005) 7§:ssä tarkoitettuun jääluokaluetteloon merkityistä aluksista ja niiden jääluokista. Liikenteen turvallisuusviraston ja Liikenneviraston on annettava Tullille tämän lain soveltamisessa tarvittavia tietoja, selvityksiä, lausuntoja sekä muuta aineistoa. Virastojen on tarvittaessa annettava Tullille myös muuta virka-apua.

Tulli voi salassapitosäännösten estämättä antaa liikenne- ja viestintäministeriölle, Liikenteen turvallisuusvirastolle ja Liikennevirastolle näiden tämän lain soveltamisessa tarvitsemia tietoja, selvityksiä, lausuntoja sekä muuta aineistoa. Tullin on tarvittaessa annettava liikenne- ja viestintäministeriölle, Liikenteen turvallisuusvirastolle ja Liikennevirastolle myös muuta virka-apua.

4 §

Maksuvelvollinen

Laivanisäntä on velvollinen maksamaan väylämaksun. Jos Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä on tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja, laivanisäntä ja hänen edustajansa ovat yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.

Muualle kuin Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä tulee olla tulliviranomaisen hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut edustaja.

4 §

Maksuvelvollinen

Laivanisäntä on velvollinen maksamaan väylämaksun. Jos Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä on yhteisvastuullinen edustaja, ovat laivanisäntä ja hänen edustajansa yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.

Muualle kuin Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautuneella laivanisännällä tulee olla Tullin hyväksymä, Euroopan unioniin tai Euroopan talousalueeseen kuuluvaan valtioon sijoittautunut

Laivanisäntä ja hänen edustajansa ovat tällöinkin yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.

yhteisvastuullinen edustaja. Laivanisäntä ja hänen edustajansa ovat tällöinkin yhteisvastuullisesti velvollisia maksamaan väylämaksun.

Tulli voi hyväksyä yhteisvastuulliseksi edustajaksi luotettavan, taloudellisesti riittävän vakavaraisen ja väylämaksusäännökset ja -menettelyt tuntevan luonnollisen tai oikeushenkilön, joka ei ole syyllistynyt toistuvaan tai vakavaan tulli- tai verolainsäädännön rikkomiseen.

5 §

Väylämaksu

Väylämaksu suoritetaan, kun alus saapuu ulkomailta Suomeen tai suomalaisesta satamasta suomalaiseen satamaan.

Jos alus saman matkan aikana purkaa ulkomailta tuomansa lastin tai jättää ulkomailta tuomansa matkustajat useampaan kuin yhteen suomalaiseen satamaan taikka ottaa ulkomaille vietävää lastia tai matkustajia useammasta kuin yhdestä suomalaisesta satamasta, suoritetaan väylämaksu vain kerran.

Jos alus saman matkan aikana poikkeaa Suomessa tapahtuvien lastausten välillä täydentämään lastia lastaus- tai ahtausteknisistä syistä ulkomaan satamassa, suoritetaan väylämaksu vain kerran.

Väylämaksua ei suoriteta aluksesta, joka pakottavista syistä ainoastaan saadakseen määräyksiä jatkettavaa matkaa varten, aluksen kuntoonpanoa tai sen tarpeellisuuden

5 §

Väylämaksu

Väylämaksu suoritetaan, kun alus saapuu ulkomailta *Suomen aluevesille* tai suomalaisesta satamasta suomalaiseen satamaan.

Väylämaksua ei suoriteta aluksen saapuessa Saimaan satamaan eikä aluksen hakiessa lastia toisesta Saimaan satamasta. Väylämaksu kuitenkin suoritetaan Saimaan kanavalta rannikon merisatamaan saapuvalta alukselta.

Jos ulkomaan liikenteessä oleva alus saman matkan aikana ottaa lastia tai matkustajia suomalaisesta satamasta viedäkseen lastin tai matkustajat toiseen suomalaiseen satamaan, väylämaksu suoritetaan joka käynniltä suomalaisessa satamassa.

Jos alus saman matkan aikana purkaa ulkomailta tuomansa lastin tai jättää ulkomailta tuomansa matkustajat useampaan kuin yhteen suomalaiseen satamaan taikka ottaa ulkomaille vietävää lastia tai matkustajia useammasta kuin yhdestä suomalaisesta satamasta, suoritetaan väylämaksu vain kerran.

Jos alus saman matkan aikana poikkeaa Suomessa tapahtuvien lastausten välillä täydentämään lastia lastaus- tai ahtausteknisistä syistä ulkomaan satamassa, suoritetaan väylämaksu vain kerran.

Väylämaksua ei suoriteta aluksesta, joka *ainoastaan* aluksen kuntoonpanoa tai sen tarpeellisuuden tutkimista varten, polttoaineen ottamista varten tai muusta

tutkimista varten taikka polttoaineen ottamista varten poikkeaa Suomen satamaan jättämättä tai ottamatta lastia tai matkustajia.

pakottavasta syystä poikkeaa Suomen satamaan jättämättä tai ottamatta lastia tai matkustajia.

6 §

Väylämaksun yksikköhinta

Väylämaksun yksikköhinta lastialuksesta ja matkustaja-aluksesta määräytyy aluksen jääluokan mukaan seuraavasti:

Jääluokka	Lastialus	Matkustaja- alus
	Yksikköhinta (euroa)	Yksikköhinta (euroa)
1 A Super	1,277	0,860
1 A	2,389	1,694
1 B, 1C	4,821	2,919
II, III	6,918	4,878

Risteilyaluksen yksikköhinta on 1,045 euroa, suurnopeusaluksen 6,303 euroa ja sellaisen aluksen, jolla ei ole omaa kuljetuskoneistoa, 3,473 euroa.

8 §

Väylämaksun enimmäismäärä aluskäynniltä

Väylämaksu on enintään 107 750 euroa. Matkustaja-aluksen väylämaksu on kuitenkin enintään 32 430 euroa ja risteilyaluksen väylämaksu enintään 44 500 euroa.

lisätään uusi pykälä

6 §

Väylämaksun yksikköhinta

Väylämaksun yksikköhinta lastialuksesta ja matkustaja-aluksesta määräytyy aluksen jääluokan mukaan seuraavasti:

Jääluokka	Lastialus	Matkustaja- alus
	Yksikköhinta (euroa)	Yksikköhinta (euroa)
1 A Super	0,470	0,625
1 A	1,098	1,294
1 B, 1C	2,578	2,358
II, III	4,381	4,169

Risteilyaluksen yksikköhinta on 0,911 euroa, suurnopeusaluksen 5,381 euroa ja sellaisen aluksen, jolla ei ole omaa kuljetuskoneistoa, 2,107 euroa.

8 §

Väylämaksun enimmäismäärä aluskäynniltä

Väylämaksu on enintään 53 875 euroa. Matkustaja-aluksen väylämaksu on kuitenkin enintään 16 215 euroa ja risteilyaluksen väylämaksu enintään 22 250 euroa.

9 a §

Jääluokkaluettelomerkinnän puuttuminen tai voimassaolon päättyminen

Jos lastialukselta tai matkustaja-alukselta puuttuu jääluokkaluettelomerkintä tai jääluokkaluettelomerkinnän voimassaolo on päättynyt, väylämaksun laskemisessa käytettävä yksikköhinta määräytyy heikoimmalle jääluokalle säädetyin yksikköhinnan mukaan.

11 §

*Alennettu väylämaksu
lastauskapasiteetinkäyttöasteen perusteella*

Lastauskapasiteetin käyttöaste lasketaan vertaamalla Suomeen tuodun ja Suomesta viedyn lastin yhteenlaskettua määrää metrisinä tonneina osoittavaa lukua lukuun, joka on 90 prosenttia aluksen kantavuudesta.

11 §

*Alennettu väylämaksu
lastauskapasiteetinkäyttöasteen perusteella*

Lastauskapasiteetin käyttöaste lasketaan vertaamalla Suomeen tuodun ja Suomesta viedyn lastin yhteenlaskettua määrää metrisinä tonneina osoittavaa lukua lukuun, joka on 90 prosenttia aluksen kantavuudesta. *Aluksen käyttöastetta laskettaessa lisätään sekä tuotuun että vietyyn lastin määrään aluksessa oleva kauttakululasti.*

13 §

Väylämaksuilmoitus

Maksuvelvollisen on annettava tulliviranomaiselle ilmoitus maksun määräämistä varten. Väylämaksuilmoituksen tulee sisältää tarvittavat tiedot maksun määräämistä varten.

Väylämaksuilmoitus voidaan antaa myös sähköisesti tai muussa automaattiseen tietojenkäsittelyyn soveltuvassa muodossa. Tullihallitus voi antaa tarkempia määräyksiä väylämaksuilmoituksen sisällöstä ja muodosta sekä ilmoitusmenettelystä.

13 §

Väylämaksuilmoitus

Maksuvelvollisen on annettava *Tullille* ilmoitus maksun määräämistä varten. Väylämaksuilmoituksen tulee sisältää tarvittavat tiedot maksun määräämistä varten.

Väylämaksuilmoitus on annettava sähköisesti tai muussa automaattiseen tietojenkäsittelyyn soveltuvassa muodossa. *Tulli* voi antaa tarkempia määräyksiä väylämaksuilmoituksen sisällöstä ja muodosta sekä ilmoitusmenettelystä.

14 §

Väylämaksun maksaminen

Väylämaksun maksamiseen sovelletaan, jollei tässä laissa toisin säädetä, mitä tullin maksamisesta tullilaisissa (1466/1994) säädetään.

14 §

Väylämaksun maksaminen

Käteisasiakkaan on maksettava väylämaksu Tullin tilille 10 päivän kuluessa väylämaksupäätöksen päiväyksestä, jollei määräaika ole Tullin toimesta pidennetty.

Rekisteröidyn asiakkaan on maksettava väylämaksu Tullin tilille väylämaksupäätösviikkoa seuraavan seitsemännen viikon perjantaina.

Tulli voi määrätä vakuuden ja vakuuden määrän. Vakuuden määrää harkittaessa otetaan huomioon toimijan luotettavuus, toiminnan laajuus ja toimijan taloudelliset edellytykset vastata väylämaksuista. Tulli voi muuttaa vakuuden määrää asiakkaan

toiminnassa tapahtuneiden muutosten huomioon ottamiseksi.

lisätään uusi pykälä

18 a §

Aluksen lähdön estäminen tai keskeyttäminen

Tullilla on 3 §:ssä tarkoitettussa tehtävässä oikeus estää tai keskeyttää aluksen lähtö satamasta tai Suomen aluevesiltä, jos maksuvelvollinen on laiminlyönyt 4 § 2 momentissa tai 13 §:ssä säädetyn velvollisuuden.

22 §

Ennakkoratkaisu

Tullihallitus voi antaa hakemuksesta ennakkoratkaisun väylämaksua koskevien säännösten soveltamisesta, jos asia on hakijalle erityisen tärkeä. Ennakkoratkaisua ei kuitenkaan anneta siitä, mikä on aluksen jääluokka tai nettovetoisuus eikä väylämaksun määrästä.

22 §

Ennakkoratkaisu

Tulli voi antaa hakemuksesta ennakkoratkaisun väylämaksua koskevien säännösten soveltamisesta, jos asia on hakijalle erityisen tärkeä. Ennakkoratkaisua ei kuitenkaan anneta siitä, mikä aluksen jääluokka tai nettovetoisuus on eikä väylämaksun määrästä.

23 §

Maksun huojentaminen ja maksunlykkäys

Jos väylämaksun periminen täysimääräisenä olisi olosuhteet huomioon ottaen ilmeisen kohtuutonta, Tullihallitus voi hakemuksesta alentaa suoritettua tai suoritettavaa väylämaksua, maksunlisäystä, viivekorkoa tai lykkäyksen vuoksi suoritettavaa korkoa tai poistaa sen kokonaan.

Jos väylämaksun periminen täysimääräisenä olisi olosuhteet huomioon ottaen ilmeisen kohtuutonta, Tullihallitus voi hakemuksesta myöntää väylämaksun suorittamiseen lykkäystä. Lykkäys myönnetään ehdolla, että lykätyn määrän suorittamisesta annetaan lykättyä määrää vastaava vakuus. Lykkäys voidaan kuitenkin myöntää vakuutta vaatimatta maksettavan

23 §

Maksun huojentaminen ja maksunlykkäys

Jos väylämaksun periminen täysimääräisenä olisi olosuhteet huomioon ottaen ilmeisen kohtuutonta, *Tulli* voi hakemuksesta alentaa suoritettua tai suoritettavaa väylämaksua, maksunlisäystä, viivekorkoa tai lykkäyksen vuoksi suoritettavaa korkoa tai poistaa sen kokonaan.

Tulli voi hakemuksesta myöntää väylämaksun suorittamiseen lykkäystä. Lykkäys myönnetään ehdolla, että lykätyn määrän suorittamisesta annetaan lykättyä määrää vastaava vakuus. Lykkäys voidaan kuitenkin myöntää vakuutta vaatimatta maksettavan määrän vähäisyyden tai lykkäysajan lyhyiden vuoksi. *Väylämaksulle, jonka maksamiselle on myönnetty lykkäystä,*

määrän vähäisyyden tai lykkäysajan lyhyden vuoksi. Väylämaksulle, jonka maksamiselle on myönnetty lykkäystä, peritään lykkäysajalta korkoa, joka on määrältään kutakin kalenterivuotta edeltävän puolivuotiskauden korkolain (633/1982) 12 §:ssä tarkoitettu viitekorko lisätynä seitsemällä prosenttiyksiköllä, yhteensä kuitenkin vähintään 3 euroa. Erityisen painavista kohtuussyistä lykkäys voidaan kuitenkin myöntää ilman korkoa.

peritään lykkäysajalta veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain (1556/1995) mukaista korkoa. Erityisen painavista kohtuussyistä lykkäys voidaan kuitenkin myöntää ilman korkoa.

24 §

Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi

Jos tulliviranomainen oikaisuvaatimuksesta, valituksen johdosta tai muutoin toteaa, että väylämaksua on määrätty liikaa tai palautettu liian vähän, sen on oikaistava antamaansa päätöstä, jollei asiaa ole valitukseen annetulla päätöksellä ratkaistu.

24 §

Oikaisu maksuvelvollisen hyväksi

Jos *Tulli* toteaa, että väylämaksua on määrätty liikaa tai palautettu liian vähän, sen on oikaistava antamaansa päätöstä ja maksettava maksuvelvolliselle tämän liikaa maksama tai palauttamatta jäänyt maksu.

25 §

Muutoksenhaku

Väylämaksua tai sen palautusta koskevaan tai muuhun tämän lain nojalla annettuun Tullin päätökseen haetaan muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen. Päätökseen, jolla on päätetty olla antamatta ennakkoratkaisua, ei kuitenkaan saa hakea muutosta valittamalla. Valtion puolesta valitusoikeus on Tullin tulliasiamiehellä. Muutosta on haettava kirjallisesti ja valituskirjelmä on toimitettava valitusajassa Tullille. (21.12.2012/977)

Valitusaika on kolme vuotta väylämaksun määräämistä tai sen palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muusta kuin väylämaksun määräämistä koskevasta päätöksestä valitettaessa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Valitusaika, kun muutosta haetaan valtion puolesta, on 30 päivää päätöksen tekemisestä. (21.12.2012/977)

25 §

Muutoksenhaku Tullin päätökseen

Tullin muuhun kuin ennakkoratkaisua koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa (434/2003) säädetään.

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen sekä annettuun ennakkoratkaisuun saa hakea muutosta valittamalla Helsingin hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään.

Päätökseen olla antamatta ennakkoratkaisua ei saa vaatia oikaisua eikä hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla vain, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Muutoksenhaun määräaika väylämaksun määräämistä tai palauttamista koskevaan päätökseen on kolme vuotta maksun määräämistä tai sen palauttamista seuraavan kalenterivuoden alusta, kuitenkin aina vähintään 60 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Muusta päätöksestä

Liikenteen turvallisuusviraston 9 §:n nojalla antamaan päätökseen haetaan muutosta siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. (22.12.2009/1309)

valitettaessa valitusaika on 30 päivää päätöksen tiedoksisaannista. Kun muutosta haetaan valtion puolesta, muutoksenhaun määräaika on 30 päivää päätöksen tekemisestä. Valitus korkeimpaan hallinto-oikeuteen on kuitenkin tehtävä 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Valtion puolesta muutoksenhakuoikeus on Tullin tulliasiamiehellä.

kumotaan pykälä

26 §

Muutoksenhaku Liikenteen turvallisuusviraston päätökseen

27 §

27 §

Väylämaksun suorittaminen muutoksenhausta riippumatta

Väylämaksun suorittaminen muutoksenhausta riippumatta

Väylämaksu on valituksesta huolimatta maksettava säädettyssä ajassa.

Väylämaksu on *muutoksenhausta* huolimatta maksettava säädettyssä ajassa.

30 §

30 §

Pienin perittävä määrä

*Pienin **kannettava ja** perittävä määrä*

Pienin perittävä väylämaksun määrä on 10 euroa.

Pienin *kannettava ja* perittävä väylämaksun määrä on 10 euroa.

Muutoksenhakuun ennen tämän lain voimaantuloa annettuun hallintopäätökseen sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 2017. Lain 6 ja 8 § on voimassa 31 päivään joulukuuta 2017.

2.

Laki**rataverolain 5 ja 7 §:n väliaikaisesta muuttamisesta**

muutetaan väliaikaisesti rataverolain (605/2003) 5 ja 7 §, sellaisina kuin ne ovat, ensiksi mainittu osaksi laissa 1027/2005 ja viimeksi mainittu laissa 1325/2009, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Veron määrä

Veron määrä

Veron määrä on henkilöliikenteessä ja veturisiirroissa 0,01 senttiä bruttotonnikilometriltä, sähkövetoisessa tavaraliikenteessä 0,05 senttiä bruttotonnikilometriltä ja dieselvetoisessa tavaraliikenteessä 0,1 senttiä bruttotonnikilometriltä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään rataveron määrästä, kannetaan Kerava–Lahti-oikoradan käytöstä investointiveroa, jonka määrä on henkilö- ja tavaraliikenteessä sekä veturisiirroissa 0,5 senttiä bruttotonnikilometriltä. (9.12.2005/1027)

Veron määrä on henkilöliikenteessä ja veturisiirroissa 0,01 senttiä bruttotonnikilometriltä, sähkövetoisessa tavaraliikenteessä 0,05 senttiä bruttotonnikilometriltä ja dieselvetoisessa tavaraliikenteessä 0,1 senttiä bruttotonnikilometriltä.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään rataveron määrästä, kannetaan Kerava–Lahti-oikoradan käytöstä investointiveroa, jonka määrä on henkilö- ja tavaraliikenteessä sekä veturisiirroissa 0,5 senttiä bruttotonnikilometriltä.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, vuosina 2015–2017 veroa ei peritä sähkö- eikä dieselvetoisessa tavaraliikenteessä.

7 §

7 §

Veron ilmoittamisvelvollisuus

Veron ilmoittamisvelvollisuus

Verovelvollisen on annettava kirjallinen ilmoitus Liikennevirastolle kultakin verokaudelta viimeistään verokautta seuraavan kalenterikuukauden 20 päivänä. Veroilmoituksessa on oltava veron määräämistä varten tarvittavat tiedot.

Verovelvollisen on annettava kirjallinen ilmoitus Liikennevirastolle kultakin verokaudelta viimeistään verokautta seuraavan kalenterikuukauden 20 päivänä. Veroilmoituksessa on oltava veron määräämistä varten tarvittavat tiedot.

Poiketen siitä, mitä 1 momentissa säädetään, vuosilta 2015–2017 verovelvollisen ei tarvitse antaa 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta sähkö- eikä dieselvetoisesta tavaraliikenteestä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20
ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2017.